

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 9 серпня 2002 року N 456
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
29 серпня 2002 р. за N 715/7003

**Положення
про куточок живої природи загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів**

1. Загальна частина

1.1. Куточок живої природи є складовою частиною кабінету (відділу, лабораторії, класу) біології загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів (далі - навчальні заклади).

1.2. Куточок живої природи створюється для проведення навчальних, практичних занять, передбачених навчальними програмами з предметів природничого циклу, з метою здобуття поглиблених знань про живі організми, формування практичних умінь та навичок, вивчення, спостереження та догляду за рослинами і тваринами, організації позакласної дослідницької та природоохоронної роботи учнів (вихованців).

2. Вимоги до функціонування куточка живої природи

2.1. Площа куточка живої природи, місце розташування, кількісний і видовий склад рослин і тварин визначаються відповідно до кількості учнів (вихованців) у навчальному закладі та з урахуванням місцевих умов.

2.2. У куточку живої природи утримуються найбільш характерні представники рослинного світу (водорості, вищі рослини) і тваринного світу (риби, земноводні, плавуни, ссавці) відповідно до навчальних програм з предметів природничого циклу.

Для утримання рослин може створюватись теплиця, парничок, флораріум (вологий, сухий), для тварин - тераріум, акватераріум, акваріум.

Куточок живої природи забезпечується необхідним обладнанням та інвентарем.

2.3. Куточок живої природи може мати:

- експозиційну частину (відділки);
- навчально-дослідну частину (відділки);
- відділок лабораторно-селекційної роботи;
- підсобні приміщення.

2.4. В експозиційній частині куточка живої природи можуть розміщуватися декоративні акваріуми, акватераріуми, віваріуми та флораріуми (експозиції можуть бути комплексними чи тематичними).

Кількісний та видовий склад в експозиційній частині визначається керівником куточка живої природи з урахуванням місцевих умов і наявності експозиційних майданчиків.

2.5. Навчально-дослідна частина куточка живої природи включає об'єкти, кількісний і видовий склад яких передбачено навчальними програмами з природознавства, біології

та екології, окремих факультативних курсів.

2.6. Відділок лабораторно-селекційної роботи створюється з метою вивчення, спостереження, догляду та розмноження представників рослинного і тваринного світу куточка живої природи за наявності умов для утримання, розмноження та вирощування, збереження рослин і тварин, а також наявності необхідної кількості місць для роботи учнів (вихованців).

2.7. У підсобному приміщенні куточка живої природи зберігається обладнання, інвентар і прилади для догляду за рослинами і тваринами, комплекти робочого одягу та аптечка першої допомоги. У підсобному приміщенні встановлюється протипожежний інвентар.

2.8. У куточку живої природи забороняється утримувати отруйні рослини і тварин, рослини і тварин, продукти життєдіяльності яких є алергенами, хворих тварин і тварин місцевої фауни (особливо ссавців), які можуть бути носіями небезпечних для людини хвороб.

3. Організація і зміст роботи

3.1. Куточок живої природи створюється за рішенням керівника навчального закладу з урахуванням його матеріально-технічного забезпечення.

3.2. Навчально-виховна і навчально-дослідницька робота в куточку живої природи здійснюється за окремим планом, який розробляється з урахуванням навчальних програм з природознавства, біології та екології і відповідно до навчальних планів і програм гуртків, груп та інших творчих об'єднань навчального закладу.

3.3. План роботи куточка живої природи включає:

планування і розміщення експозиційних площ, формування видового і кількісного складу представників рослинного і тваринного світу;

графік і план роботи класів, гуртків, груп та інших творчих об'єднань навчального закладу в куточку живої природи;

календарні строки і порядок виконання учнями (вихованцями) досліджень і спостережень за визначеною тематикою.

3.4. Основними напрямками діяльності учнів (вихованців) у куточку живої природи є проведення систематичних спостережень за ростом і розвитком рослин і тварин і різноманітних дослідів.

Діяльність учнів (вихованців) здійснюється під керівництвом учителя, керівника гуртка, груп та інших творчих об'єднань навчального закладу.

Для роботи в куточку живої природи залучаються учні (вихованці) 2 - 11 класів навчального закладу шляхом формування ланок. Кількість учнів (вихованців) у ланці становить від 2 до 5 осіб.

Догляд за тваринами і рослинами здійснюється учнями (вихованцями) за графіком відповідно до вимог утримання рослин і тварин.

3.5. Керівником куточка живої природи є завідувач, який призначається директором навчального закладу із числа вчителів біології, педагогічних працівників, керівників гуртків, груп та інших творчих об'єднань.

3.6. Завідувач куточка живої природи за його власним бажанням може бути звільнений від обов'язків класного керівника, керівника гуртка, групи та іншого творчого об'єднання навчального закладу.

3.7. Завідувач куточка живої природи:

- відповідає за стан та умови утримання, зберігання рослин і тварин, організацію навчально-виховної роботи з учнями в куточку живої природи;

- підбиває разом з класними керівниками, керівниками гуртків, груп та інших творчих об'єднань підсумки навчально-виховної роботи з учнями (вихованцями) на базі куточка живої природи;
- організує виставки та тематичні, комплексні експозиції для демонстрації результатів роботи класів або гуртків, груп та інших творчих об'єднань навчального закладу;
- координує роботу вчителів початкової школи, вчителів біології, екології та керівників гуртків, груп та інших творчих об'єднань еколого-натуралістичного профілю з організації та проведення спостережень і дослідницької роботи учнів (вихованців) у куточку живої природи;
- визначає кращі експонати;
- спільно з вчителями початкової школи, вчителями біології, екології та керівниками гуртків, груп та інших творчих об'єднань еколого-натуралістичного профілю підводить підсумки дослідницької роботи учнів (вихованців);
- надає допомогу вчителям початкової школи, вчителям біології, екології та керівникам гуртків, груп та інших творчих об'єднань еколого-натуралістичного профілю при виготовленні наочних посібників та іншого матеріалу;
- проводить інструктаж учителів, керівників гуртків та інших творчих об'єднань навчального закладу щодо організації навчально-виховної роботи учнів (вихованців);
- відповідає за виконання правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог;
- складає план навчально-дослідницької роботи учнів на початку поточного навчального року;
- звітується перед педагогічною радою навчального закладу про здійснену навчально-виховну і дослідницьку роботу в куточку живої природи;
- спільно з учителями, керівниками гуртків, груп та інших творчих об'єднань навчального закладу визначає кращі роботи, експонати чи об'єкти за результатами навчально-дослідницької роботи учнів;
- подає пропозиції керівнику навчального закладу, педагогічній раді щодо удосконалення діяльності куточка живої природи, використання коштів, матеріально-технічного забезпечення та реалізації отриманої продукції.

3.8. Учителі та керівники гуртків навчального закладу, що проводять заняття на базі куточка живої природи, під час навчально-дослідницької роботи чи догляду за рослинами, тваринами куточка живої природи:

- забезпечують дотримання учнями (вихованцями) правил техніки безпеки і санітарно-гігієнічних вимог;
- відповідають за збереження обладнання, інвентарю та об'єктів рослинного і тваринного світу, що утримуються в куточку живої природи;
- організують раціональний режим праці і відпочинку учнів.

4. Охорона праці учнів

4.1. Згідно з правилами внутрішнього розпорядку навчального закладу з учнями (вихованцями), які залучаються до проведення дослідницької роботи та догляду за рослинами і тваринами куточка живої природи, проводяться заняття, які організує спеціаліст (вчитель біології, керівник гуртка, групи та іншого творчого об'єднання еколого-натуралістичного напрямку).

4.2. Навчально-дослідницьку роботу та догляд за рослинами і тваринами учні здійснюють лише в денний час, при цьому забороняється робота учнів з отрутохімікатами та хворими тваринами.

4.3. Керівники гуртків та вчителі, які здійснюють керівництво роботою в куточку живої природи, несуть повну відповідальність за дотримання трудового законодавства, правил, норм, інструкцій з техніки безпеки, виробничої санітарії та пожежної безпеки.

Додаток

СПИСОК

тварин, рекомендованих для утримання в куточку живої природи

Комахи:

Палочник індійський

Carausius morosus

Палочник в'єтнамський

Extradentatum

Цвіркун хатній

Gryllus domesticus

Цвіркун польовий

Gryllus campestris

Шовкопряд тутовий

Bombus mori

Шовкопряд дубовий

Antherala pernyi

Богомол звичайний

Mantis religiosa

Земноводні:

Квакша звичайна

Hyla arborea

Квакша японська

Hyla japonica

Квакша блакитна (австралійська)

Litoria caerulea

Квакша гігантська (австралійська)

Litoria infrafrenata

Жаба шпорцева

Xenopus laevis

Тритон гребінчастий

Triturus cristatus

Тритон звичайний

Triturus vulgaris

Тритон гольчастий

Pleurodeles waltli

Аксолотль

Ambystoma tigrinum

Плазуни:

Ящірка прудка

Lacerta agilis

Ящірка зелена

Lacerta viridis

Еублефар плямистий

Eublepharis macularius

Вуж звичайний

Natrix natrix

Вуж водяний

Natrix tesselata

Черепаха болотяна

Emys orbicularis

Черепаха червоновуха

Pseudemys scripta

Черепаха степова

Testudo horsfieldi

Птахи:

Нерозлучник рожевощокий

Agornis roseicollis

Нерозлучник масковий

Agornis personata

Папуга хвилястий

Melopsittacus undulatus

Папуга німфований (карелла)

Nymphicus hollandicus

Канарка

Serinus canaria

Рисовка

Munia oryzivora

Амадина зебра

Таеніоругія крапчаста

Амадина японська

Лончюра смугаста варіант домашня

Ссавці:

Свинка морська

Кавія парцеллус

Хом'ячок сирійський або золотистий

Месокрикетус золотий

Хом'ячок джунгарський

Phodopus sungarus

Піщанка монгольська

Meriones unguiculatus

Піщанка велика

Rhombomys opimus

Дегу

Octodon degu